

ДОКЛАД

**ЗА ДЕЙНОСТТА НА ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН
ФОНД ПО ПРОФЕСИОНАЛНИ СХЕМИ „ДСК-РОДИНА”**

ЗА 2018 ГОДИНА

ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТТА

ПОК „ДСК - Родина“ АД (Компанията) получава лиценз за дейност по допълнително пенсионно осигуряване съобразно Лицензия №04 от 03.10.2000г. на Държавната агенция за осигурителен надзор, съгласно с Решение № 1 от 21.09.2000 г. на Съвета по допълнително пенсионно осигуряване. На 20.03.2007 г. Общото събрание на акционерите на Компанията приема Решение за учредяване на Доброволен пенсионен фонд по професионални схеми „ДСК-Родина“ (ДПФПС), който Компанията управлява и представлява съгласно разрешение за управление на ДПФПС „ДСК - Родина“ № 978 – ДПФПС от 03.08.2007 г. на Комисията за финансов надзор (КФН).

ДПФПС е регистриран по фирмено дело 20597/2007 г. Към 31 декември 2017г. ДПФПС „ДСК-Родина“ има регистрирани единадесет пенсионни схеми – на ПОК „ДСК-Родина“ АД, на „Спарки“ АД – гр. Русе, на „Банка ДСК“ ЕАД, на „Каприкори Кемикълс Груп“ ООД – гр. София, на „Меком“ АД – гр. София, на „Добруджанска месна компания 2003“ ООД – гр. София, на „Сименс“ ЕООД, на „Сименс Хелткър“ ЕООД, на „Сименс Мобилити“ ЕООД, на „ОТП Факторинг България“ ЕООД – гр. София, на „Интерфудс България“ АД, и на „Генета Инженеринг“ ЕООД – гр. Кърджали

Настоящото описание на Фонда осигурява само най-обща информация. Осигурените лица следва да се запознаят с правилника за организацията и дейността на Фонда, който осигурява по-детайлна информация, както и с условията на всяка схема, описани в колективното споразумение или Колективния трудов договор.

Основната дейност на фонда се извършва съгласно Кодекса за социално осигуряване (КСО) в България, който регламентира държавното и допълнителното пенсионно осигуряване в страната и в подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Възможността за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми е от началото на 2007 г. след приемането на България в Европейския съюз. От новия фонд могат да се възползват най-вече работодателите, които могат да правят вноски за допълнителна пенсия на своите работници и служители. За тази цел е необходимо да бъде подписано колективно споразумение или да бъдат включени текстове в Колективния трудов договор между работодателя и служителите.

Според професионалната пенсионна схема работодателят/осигурителят прави вноски за пенсия в полза на своите работници и служители. Осигурителните вноски са с определен размер за всяко осигурено лице в зависимост от условията на професионалната схема и се внасят по индивидуалната партида на осигуреното лице съобразно сключения осигурителен договор. В България е прието схемата да бъде управлявана от пенсионноосигурително дружество, регистрирано по КСО.

Условията, при които се извършва осигуряването, обхватът на осигуряването, размерът на осигурителната вноска и видовете пенсионни плащания се определят в професионалната схема. За осъществяване на дейността по допълнително доброволно пенсионно осигуряване Компанията събира такси и удържки от Фонда, определени в Правилника за дейността на Доброволния пенсионен фонд по професионални схеми и в отделните пенсионни схеми.

Вноските на осигурените лица се записват по индивидуалната партида на всяко осигурено лице към датата на постъпването им по сметката на Фонда. Индивидуалната партида на осигуреното лице се води в лева и в дялове. Всеки дял представлява пропорционална част от нетните активи на Фонда. Стойността на един дял се изчислява всеки работен ден като стойността на нетните активи на Фонда към края на предходния работен ден се разделя на общия брой дялове на Фонда към същия ден. Така изчислената стойност на един дял е валидна само за съответния ден.

Стойността на нетните активи на Фонда се определя като от стойността на активите се приспадат задълженията към Компанията за плащане на такси и удържки, както и други задължения на Фонда, различни от задълженията към осигурени лица и пенсионери. Удържките като процент от всяка осигурителна вноска се извършват преди отчитането им в дялове.

Натрупаните средства по индивидуалните партиди на осигурените лица не подлежат на принудително изгъланение. Осигурените лица и Фондът не отговарят за задълженията на Компанията. Фондът не отговаря с активите си за загуби, настъпили в резултат на действия на Компанията, както и за загуби от дейността на Компанията.

Осигуряването в ДПФПС „ДСК-Родина“ по български професионални схеми, дава право на осигуреното лице на:

1. лична срочна пенсия за старост;
2. еднократно или разсрочено изплащане на натрупаните средства по индивидуалната партида;
3. еднократно или разсрочено изплащане на средства на наследниците на починалото осигурено лице или на пенсионер;
4. комбинирана схема- еднократно изплащане на сума в размер до 25% от натрупаната сума и срочна пенсия.

Правото на лична пенсия за старост при осигуряване в ДПФПС „ДСК-Родина“ възниква при навършване на 60 годишна възраст за мъжете и жените. Съгласно условията на професионалната схема, уговорени в колективното споразумение, съответно в колективния трудов договор ДПФПС „ДСК-Родина“ може да изплаща на осигуреното лице пенсия за старост до 5 години преди навършване 60 годишна възраст.

Размерът на личната срочна пенсия за старост се определя на базата на натрупаната сума по индивидуалната партида към момента на пенсиониране, избрания срок за нейното получаване, техническия лихвен процент, олобрен от КФН.

Възможностите за инвестиране на активите на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване са нормативно регламентирани в КСО. ПОК „ДСК – Родина“ АД, управляваща ДПФПС „ДСК – Родина“ е сключила договор с банка – попечител, в която се съхраняват всички активи на Фонда. За осъществяване на сделки с ценни книжа с цел инвестиране на активите на Фонда, Компанията е сключила договори с инвестиционни посредници.

ОСИГУРЕНИ ЛИЦА И НЕТНИ АКТИВИ

Към 31 декември 2018 г. в ДПФПС „ДСК-Родина“ членуват 8 322 осигурени лица, от които 57 лица имат и лични вноски. През 2018 г. този фонд е нараснал с 534 лица или с 6.86% спрямо 31 декември 2017 г.

Докад за дейността на ДПФПС „ДСК-Родина“ за 2018 г.

Към 31 декември 2018 г. нетните активи на ДПФПС „ДСК-Родина“ са в размер 14 485 хил. лв., което представлява нарастване с 348 лв. или ръст от 2.46% спрямо 31.12.2017 г. (14 137 хил. лв.)

Размерът на натрупаните средства по професионални схеми към 31.12.2018 г. е както следва:

- за ПОК „ДСК-Родина“ АД – 392 хил. лв. (за сравнение 374 хил. лв. към 31.12.2017 г.)
- за „Спарки“ АД – 84 хил. лв. (за сравнение 94 хил. лв. към 31.12.2017 г.)
- за „Банка ДСК“ ЕАД – 12 519 хил. лв. (за сравнение 12 269 хил. лв. към 31.12.2017 г.)
- за „Меком“ АД – 8 хил.лв. (за сравнение 8 хил.лв. към 31.12.2017 г.)
- за „Добруджанска месна компания“ – 2 хил. лв. (за сравнение 2 хил.лв. към 31.12.2017 г.)
- за „Сименс“ ЕООД – 1140 хил. лв. (за сравнение 1 077 хил. лв. към 31.12.2017 г.)
- за „ОТП Факторинг България ЕООД“ – 257 хил. лв.(за сравнение 235 хил. лв. към 31.12.2017 г.)
- за „Сименс Хелткьър“ ЕООД – 43 хил. лв (за сравнение 33 хил.лв. към 31.12.2017 г.)
- за „Сименс Мобилити“ ЕООД – 6 хил.лв (схемата е създадена през 2018г.)

През отчетния период постъпленията от осигурителни вноски са в размер на 1 642 хил. лв., което представлява увеличение с 65 хил. лв. спрямо 2017 г. /1 577 хил.лв./. Изплатените суми през отчетния период са 370 хил. лв. През 2018 г. в полза на ПОК „ДСК-Родина“ АД са начислени такси и удържки в размер на 71 хил. /за сравнение през 2017 г. начислените такси и удържки са в размер на 193 хил. лв./.

ПАЗАРНИ ПОЗИЦИИ (на база обобщена информация от КФН)

Към 31 декември 2018 г. ДПФПС "ДСК-Родина" има 100% пазарен дял от нетните активи и от броя на осигурените лица на доброволните пенсионни фондове по професионални схеми.

ИНВЕСТИЦИИ

В таблицата по - долу са представени компонентите на инвестиционния портфейл по видове финансови инструменти и техния дял от балансовите активи на Фонда. В годишния финансов отчет на фонда е представена по – подробна информация по отношение на структурата на управлявания портфейл.

Инвестиционни инструменти	31.12.2018 г.		31.12.2017 г.	
	Балансова стойност	Отн. дял в %	Балансова стойност	Отн. дял в %
Финансови активи, издадени в Република България, в т.ч.	2 776	19.13	2 933	20.72
<i>Дългови ЦК, издадени или гарантирани от държавата</i>	<i>1 729</i>	<i>11.92</i>	<i>1 891</i>	<i>13.36</i>
<i>Корпоративни облигации</i>	<i>44</i>	<i>0.30</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Акции, дялове и права</i>	<i>1 003</i>	<i>6.91</i>	<i>1 042</i>	<i>7.36</i>
Чуждестранни финансови активи	10 267	70.77	10 660	75.31
Парични средства	1 462	10.08	546	3.86
Краткосрочни вземания, в т.ч.	3	0.02	16	0.11
<i>Вземания, свързани с договори за валутен форуърд</i>	<i>3</i>	<i>0.02</i>	<i>16</i>	<i>0.11</i>
Балансови активи общо	14 508	100	14 155	100

Към 31.12.2018 г. ДПФПС „ДСК – Родина” има вземания по хеджиращ договор в размер на 3 хил. лв., задължения по договори за лихвен суап в размер на 3 хил. лв., както и задължения по договор за валутен форуърд в размер на 14 хил. лв. (съответно към 31.12.2017 г. има вземане по договор за валутен форуърд в размер на 16 хил. лв. и задължения по договори за лихвен суап в размер на 6 хил. лв.)

НЕТЕН РЕЗУЛТАТ ОТ ИНВЕСТИРАНЕ НА СРЕДСТВАТА НА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА

През отчетния период реализираният нетен резултат от инвестиране на активите на ДПФПС „ДСК – Родина” е отрицателен в размер на 853 хил. лв., за сравнение нетния резултат през 2017 г. е бил положителен в размер на 1 249 хил. лв.

ДПФПС „ДСК – Родина”	2018 г.	2017 г
Приходи от дивиденди	79	98
Приходи от лихви	223	235
Нетни печалби/ (загуби) от оценка на финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	(1 292)	1 192
Нетни печалби/ (загуби) от сделки с финансови активи	6	(34)
Нетна печалба/ (загуба) от валутна преоценка	135	(240)
Други разходи	(4)	(2)
Общо реализирана нетна печалба/ (загуба)	(853)	1 249

Причинята за негативната доходност реализирана от управлението на фонда е негативното движение в пазара на акции и особено спадовете през последното тримесечие на 2018 г. За последните три месеца на годината S&P500 загуби 13.97%, Dow Jones загуби 11.43%, Stoxx600 Europe -12.06%, френски индекс на акции CAC40 -13.88%, немския DAX -13.78% и Японския Topix-17.78%. Глобалният спад на пазара на акции не подмина и българския пазар, като Sofix загуби 4.79%. Спадът на пазара на акции допринесе и за risk off ситуация и на пазара на ДЦК-та, като дяла на развиващите се пазари също бе подложен на натиск, включително и български ДЦК.

Реализираната доходност от ДПФПС „ДСК – Родина” на годишна база, изчислена за двадесет и четири месечен период назад (30 декември 2016 г.– 31 декември 2018 г.) възлиза на 1.38%. Информацията е публикувана на сайта на КФН.

В края на изминалата 2018г. година, цените на рисковите активи се понижиха до нива, които щяха да бъдат оправдани, ако глобалната икономика вече бе навлязла в рецесия. Факт е, че редица икономически показатели даваха признаци за забавяне, политическият риск беше висок на фона на ескалиращите търговски войни и намерението на водещите централни банки ускорено да вдигат основните лихви, и като резултат пазарът беше разпродаден. Силно негативните очаквания доведоха до много силни спадове през декември 2018, което обуслови и инвестиционния резултат на фондовете за изминалата година.

С началото на новата 2019г. пазарите рязко обърнаха посоката, както обикновено се случва, когато очакванията се преекспонирани. Федералният резерв на САЩ, в лицето на своя президентска делегация, изпрати ясен сигнал, че скоростта на вдигане на лихвите ще се забави, администрацията на президента Тръмп отвори възможности за преговори и намаляване на напрежението между Китай и САЩ. Същевременно все повече се повишават шансовете за избягване на BREXIT – събитие, което тежеше на представянето на пазарите и най-вече на тези в Европа. В резултат водещите световни пазари регистрират двуцифрени ръстове от началото на 2019г. S&P500 и DAX се повишиха с над 10 на сто, а пазарите в САЩ надхвърлиха 11%. Позитивното развитие от началото на годината намери отражение и в доходността на фондовете, която за първите два месеца на 2019г. прескочи 3.6%.

НАСТЪПИЛИ СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА СЪСТАВЯНЕ НА ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

За периода след датата, към която е съставен финансовият отчет на ДПФПС „ДСК – Родина“, до датата на публикуването му не са настъпили важни или значителни за дейността на Фонда некоригирани събития, неоповестяването на които би повлияло за вярното и честно представяне на финансовите отчети.

ПОЛИТИКА НА РЪКОВОДСТВОТО ПО ОТНОШЕНИЕ НА РИСКА

ДПФПС „ДСК - Родина“ е изложен на следните видове риск при операциите си с финансови активи:

- Пазарен риск
- Кредитен риск
- Ликвиден риск
- Законов риск
- Политически риск
- Риск от концентрации

Основните видове **пазарен риск** свързан с отделните финансови активи са

- **Лихвен** – рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент, поради изменение на нивото на лихвения процент, влияещ върху стойността на този инструмент;
- **Валутен** – рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент, депониран във валута различна от лев и евро, поради изменение на обменния курс; и
- **Ценови риск**, свързан с инвестиции в акции – рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент при неблагоприятни промени на пазарните цени.

Пазарният риск има най-голяма относителна тежест в общата съвкупност от рискове, на които е изложена Компанията и управляваните от нея фондове.

Кредитен риск е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент при неочаквани събития от кредитен характер, свързани с емитентите на финансови инструменти, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и държавите, в които те извършват дейност. Кредитният риск произтича основно от дълговите финансови инструменти, свободните парични средства и деривативните договори. За оценката на кредитния риск, Компанията взема предвид изменението в цената на суап за защита от кредитен риск (CDS), оценките на агенциите за кредитен рейтинг, както и финансовото състояние на съответните емитенти.

Ликвиден риск е рискът от загуби при наложителни продажби на активи при неблагоприятни пазарни условия за посрещане на неочаквано възникнали краткосрочни задължения. Компанията осъществява управлението на ликвидния риск чрез инвестиции основно във високоликвидни финансови инструменти.

Законовият риск включва всички рискове за портфейла, свързани с промени в КСО и други нормативни актове, регулиращи инвестиционната дейност на Компанията. Подобни промени могат да доведат до загуба при привеждането на портфейлите в съответствие с регулаторните изисквания.

Политическият риск произтича от поява на сътресения в политическото положение, водещи до влошаване на нормалното функциониране на държавните органи и институции. Той се изразява в предприемането от страна на официалните власти на мерки и инициативи, които могат да доведат до влошаване на пазарните и инвестиционни условия, при които Компанията осъществява своята дейност.

Риск от концентрация е рискът от загуби поради неправилна диверсификация на експозиции към един емитент, група свързани лица, към един и същ икономически отрасъл или географска област. ФДПО имат добре диверсифицирани инвестиционни портфейли, което не налага специфични мерки за управление на тази категория риск.

Политиката на Ръководството по отношение измерването на видовете рискове е представена по – подробно в годишния финансов отчет на ДПФПС „ДСК – Родина“.

Основната цел на управлението на ДПФПС „ДСК – Родина“ е сключване на нови договори по професионални схеми, увеличаване на броя на осигурени лица и нарастване на управляваните нетни активи, повишаване на реализираната доходност от управлението на средствата на осигурените лица, поддържане и развитие на високо качество на обслужване на осигурените лица.

Дата: 14.03.2019г.

Главен изпълнителен директор:

/Николай Марев/

Изпълнителен директор:

/Михаил Сотиров/

**ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР И
ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
31 ДЕКЕМВРИ 2018**

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ

До акционерите на ПОК "ДСК-Родина" АД

ДОКЛАД ОТНОСНО ОДИТА НА ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ

Мнение

Ние извършихме одит на финансовия отчет на Доброволен пенсионен фонд по професионални схеми "ДСК-Родина" („Фондът“), съдържащ отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица към 31 декември 2018 година, отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица и отчета за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните приложения към финансовия отчет, съдържащи и обобщено оповестяване на съществените счетоводни политики.

По наше мнение, приложеният финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на Фонда към 31 декември 2018 година и неговите финансови резултати от дейността и паричните му потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчетяване (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одиторите за одита на финансовия отчет“. Ние сме независими от Фонда и управляващата го компания ПОК „ДСК-Родина“ АД („Компанията“) в съответствие с Етичния кодекс на професионалните счетоводители на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на финансовия отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на финансовия отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на финансовия отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

Ключов одиторски въпрос

Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит

Оценка по справедлива стойност на инвестиции

Както е оповестено в Приложения № 3 и 6 на финансовия отчет балансовата стойност на инвестициите, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата е в размер на 13,043 хил. лв. към 31 декември 2018. Това представлява 89.90% от общите активи на Фонда. Тези активи са ключов фактор за резултатите от дейността на Фонда и размера на нетните му активи.

Определянето на справедливата стойност на финансовите инструменти, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, се осъществява ежедневно на база на пазарни котировки на цената им от различни публични източници към края на предходния работен ден или чрез прилагане на други оценъчни модели и техники. То се извършва в съответствие с изискванията на пенсионното законодателство, вътрешните правила за дейност на пенсионноосигурителната компания и съгласно изискванията на МСФО 13 Оценкаване по справедлива стойност.

Процесът на оценяване често изисква значителен обем от входящи данни. Повечето от тях се получават от налични данни в готов вид от ликвидни пазари. Когато, обаче, такива данни не са разполагаеми, е необходимо ръководството да разработи приблизителни оценки на база оценъчни модели, които може да предполагат и участието на значителни преценки и допускания от негова страна.

Поради значимостта на горепосочените обстоятелства ние сме определили, че оценяването на справедливата стойност на инвестициите на Фонда е ключов одиторски въпрос.

В тази област, нашите одиторски процедури, наред с други такива включиха:

- Проучващи запитвания, инспекции на документи и анализи за получаване на разбиране относно прилагания от ръководството бизнес модел и за процеса за определяне на справедлива стойност на инвестициите, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, както и за пряко свързаните процеси на текущо управление на инвестиционната дейност на Фонда.
- Преглед, инспекция на документи и оценяване на адекватността на политиките, процедурите и свързаните вътрешни контроли по процеса на определяне на справедливата стойност.
- Нашите одиторски процедури включиха и следното:
  - а) проучващи запитвания, отправени към експертите на Компанията, относно свързаните процеси по оценяването;
  - б) анализи и други аналитични процедури по отношение структурата и състава на портфейла от инвестиции по справедлива стойност в печалбата или загубата, с цел оценка на рисковете от съществени неправилни отчитания и определяне на области, в които одиторските процедури да бъдат фокусирани (вид на емитентите и финансовите инструменти; оценка на риска: кредитен рейтинг, концентрация, валута, географско разпределение; източник на дневна преоценка);
  - в) анализи на движението на инвестициите по справедлива стойност в печалбата или загубата през годината;
  - г) оценяване на проектирането, внедряването и оперативната ефективност на определени уместни контроли относно оценката на портфейла с инвестиции, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата и съответния ефект върху печалбата или загубата;
  - д) детайлен тест по същество, свързани с изпълнението на сделките с инвестиции по справедлива стойност в печалбата или загубата

Ключов одиторски въпрос

Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит

през годината, който тест адресира риска от неточно отчитане или отчитане на несъществуващи покупки/продажби;

е) получаване на потвърдително писмо от банката-попечител и равнение на номиналната стойност на инвестициите по счетоводни регистри към 31 декември 2018 година до данните от полученото писмо;

ж) на база извадка, извършване на детайлен тест по същество, на оценката по справедлива стойност на инвестиции по справедлива стойност в печалбата или загубата към 31 декември 2018 година - преглед на приложените от Фонда цени и техните източници; преглед и съпоставяне на котировки от публични източници за цени на тези активи; анализ и оценка с повишена критичност на допусканията и преценките, направени от ръководството и използвани в експертните оценки; преизчисления на справедливата стойност;

з) тест на ежедневните преоценки до справедлива стойност на база извадка с цел адресиране на регулаторните изисквания за ежедневна преоценка - за избрани дни и ценни книги - преглед на приложените цени до котировки от публични източници за тези активи, анализ на допусканията, използвани в експертни оценки, преизчисление на преоценката;

и) преглед и оценка на източниците на ценова информация; рейтинг на входящите данни и параметри при определянето котировките на ценни книжа от независими агенции и анализ на адекватността на разпределянето по нива на йерархията на справедливите стойности;

й) оценка и проверка на пълнотата, уместността и адекватността на оповестяванията във финансовия отчет на Фонда спрямо изискванията на МСФО, приети от ЕС, относно представянето и оценяването на справедливата стойност на финансовите инструменти, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата, включително за подходите и политиките за определяне на тяхната справедлива стойност, за йерархията на справедливите стойности и движението им в рамките на йерархията през годината.

Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него

Управителният съвет на Компанията („Ръководството“) носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от доклад за дейността, изготвен от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва финансовия отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно финансовия отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на финансовия отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с финансовия отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване.

В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Отговорности на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за финансовия отчет

Ръководството на Компанията носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този финансов отчет в съответствие с МСФО, приети от ЕС и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали се дължат на измама или грешка.

При изготвяне на финансовия отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Фонда да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Фонда или да преустанови дейността му, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Надзорният съвет и Одитният комитет на Компанията („Лицата, натоварени с общо управление“), носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Фонда.

Отговорности на одиторите за одита на финансовия отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали финансовият отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали се дължат на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания във финансовия отчет, независимо дали се дължат на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Фонда.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Фонда да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания във финансовия отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Фондът да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на финансовия отчет, включително оповестяванията, и дали финансовият отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Ние предоставяме също така на лицата, натоварени с общо управление, изявление, че сме изпълнили приложимите етични изисквания във връзка с независимостта и че ще комуникираме с тях всички взаимоотношения и други въпроси, които биха могли разумно да бъдат разглеждани като имащи отношение към независимостта ни, а когато е приложимо, и свързаните с това предпазни мерки.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на финансовия отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последствия от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Ние сме солидарно отговорни за изпълнението на нашия одит и за изразеното от нас одиторско мнение, съгласно изискванията на ЗНФО, приложим в България. При поемане и изпълнение на ангажимента за съвместен одит, във връзка с който докладваме, ние сме се ръководили и от Насоките за изпълнение на съвместен одит, издадени на 13 юни 2017 година от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България и от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в България.

ДОКЛАД ВЪВ ВРЪЗКА С ДРУГИ ЗАКОНОВИ И РЕГУЛАТОРНИ ИЗИСКВАНИЯ

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него“ по отношение на доклада за дейността, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискваните по МОС, съгласно "Указания относно нови разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора" на професионалната организация на регистрираните одитори в България – Институт на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС). Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството, приложим в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- Информацията, включена в доклада за дейността за финансовата година, за която е изготвен финансовият отчет, съответства на финансовия отчет.
- Докладът за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация.

- Делойт Одит ООД и АФА ООД са назначени за задължителни одитори на финансовия отчет за годината, завършваща на 31 декември 2018 година на Фонда от Общото събрание на акционерите на ПОК „ДСК-Родина“ АД, проведено на 21 март 2018 година, за период от една година.
- Одитът на финансовия отчет за годината, завършваща на 31 декември 2018 година на Фонда представлява четвърти пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на това предприятие, извършен от Делойт Одит ООД и втори пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на това предприятие, извършен от АФА ООД.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на Одитния комитет на Компанията на 18 март 2019 година, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Фонда и управляващата го Компания.

- За периода, за който се отнася извършеният от нас задължителен одит, освен одита, Делойт Одит ООД е предоставил следните услуги на Компанията и управляваните от нея Фондове, които не са посочени в доклада за дейността или финансовия отчет на Компанията:
- Договорени процедури свързани с финансовия надзор, в съответствие с изискванията на Международен стандарт за свързани по съдържание услуги 4400 „Ангажменти за извършване на договорени процедури относно финансова информация“, по отношение ГФО за надзорни цели на Компанията и Фондовете за 2017, представляващи съпоставяне на извадкова база на сумите в отчета за финансовото състояние и отчета за всеобхватния доход в ГФО за надзорни цели, с цел най-общо съответствие със съответните суми в одитираните годишни финансови отчети, изготвени съгласно националното счетоводно законодателство, приложимо за 2017 и МСФО.

За Делойт Одит ООД

Емил Бадов
Пълномощник на управителя Асен Димов
Регистриран одитор, отговорен за одита

бул. Ал. Стамболийски 103
1303 София, България

За АФА ООД

Валя Йорданова
Управител

Рени Йорданова
Регистриран одитор, отговорен за одита

ул. Оборище 38
1504 София, България

18 март 2019

Отчет за нетните активи на разположение на осигурените лица
Към 31 декември 2018 година

В хиляди лева	Бел.	2018	2017
АКТИВИ			
Парични средства и парични еквиваленти	5	1 462	546
Инвестиции по справедлива стойност в печалбата или загубата	6	13 043	13 593
Деривативни активи по справедлива стойност в печалбата или загубата, държани с цел управление на риска	6.1.1	3	16
Общо активи		14 508	14 155
ЗАДЪЛЖЕНИЯ			
Деривативни пасиви по справедлива стойност в печалбата или загубата, държани с цел управление на риска	6.1.2	17	6
Задължения	8	6	12
Общо задължения		23	18
НЕТНИ АКТИВИ НА РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА		14 485	14 137

Отчетът за нетните активи на разположение на осигурените лица следва да се разглежда заедно с пояснителните бележки към него, представляващи неразделна част от финансовия отчет, представени на страници от 4 до 30.

Финансовият отчет на страници от 1 до 30 е одобрен за издване от Управителния съвет на ПОК "ДСК-Родина" АД и е подписан на 14 март 2019 г.

Николай Марев
Главен изпълнителен директор

Михаил Сотиров
Изпълнителен директор

Емилия Велчева
Финансов директор (съставител)

Емиля Бадов
Регистриран одитор

Рени Йорданова
Регистриран одитор

Дата: 18.03.2019

Дата: 18.03.2019

**Отчет за промените в нетните активи на
разположение на осигурените лица**
За годината, завършваща на 31 декември 2018 година

В хиляди лева	Бел.	2018	2017
УВЕЛИЧЕНИЯ			
Приходи/печалби от управление на финансови активи			
Приходи от лихви		223	235
Нетна печалба от валутна преценка		135	-
Приходи от дивиденди		79	98
Нетни печалби от сделки с финансови активи		6	-
Нетни печалби от оценка на финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата		-	1 192
		443	1 525
Осигурителни вноски			
Вноски за осигурени лица по сключени договори		1 642	1 577
ОБЩО УВЕЛИЧЕНИЯ		2 085	3 102
НАМАЛЕНИЯ			
Разходи/загуба от управление на финансови активи			
Нетни загуби от оценка на финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата		1 292	-
Нетна загуба от валутна преценка		-	240
Нетни загуби от сделки с финансови активи		-	34
Други разходи		4	2
		1 296	276
Намаления произтичащи от осигурителна дейност			
Изплатени средства на осигурени лица	10	370	299
Начислени такси и удържки за пенсионноосигурителното дружество	9	71	193
		441	492
ОБЩО НАМАЛЕНИЯ		1 737	768
УВЕЛИЧЕНИЕ НА НЕТНИТЕ АКТИВИ ЗА ГОДИНАТА		348	2 334
НЕТНИ АКТИВИ В НАЧАЛОТО НА ГОДИНАТА		14 137	11 803
НЕТНИ АКТИВИ В КРАЯ НА ГОДИНАТА		14 485	14 137

Отчетът за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица следва да се разглежда заедно с пояснителните бележки към него, представляващи неразделна част от финансовия отчет, представени на страници от 4 до 30.

Финансовият отчет на страници от 1 до 30 е одобрен за издаване от Управителния съвет на ПОК "ДСК-Родина" АД и е подписан на 14 март 2019 г.

Николай Марев
Главен изпълнителен директор

Михаил Сотиров
Изпълнителен директор

Емиля Бадов
Регистриран одитор

Емilia Велева
Финансов директор (съставител)

Рени Йорданова
Регистриран одитор

Дата: 18.03.2019

Дата: 18.03.2019

Отчет за паричните потоци
За годината, завършваща на 31 декември 2018 година

В хиляди лева	Бел.	2018	2017
Парични потоци от оперативна дейност			
Постъпления свързани с осигурени лица		1 642	1 577
Плащания, свързани с осигурени лица и техните наследници		(362)	(291)
Парични потоци свързани с пенсионери		(8)	(8)
Плащания към пенсионноосигурителното дружество		(78)	(213)
Получени лихви		233	228
Получени дивиденди		79	98
Парични потоци от продажба на финансови активи		8 009	4 788
Плащания за покупка на финансови активи		(8 605)	(6 111)
Парични потоци по сделки с чуждестранна валута		6	(4)
Нетно увеличение на паричните средства и паричните еквиваленти за годината		916	64
Парични средства и парични еквиваленти в началото на годината		546	482
Парични средства и парични еквиваленти в края на годината	5	1 462	546

Отчетът за паричните потоци следва да се разглежда заедно с пояснителните бележки към него, представляващи неразделна част от финансовия отчет, представени на страници от 4 до 30.

Финансовият отчет на страници от 1 до 30 е одобрен за издаване от Управителния съвет на ПООК "ДСК-Родина" АД и е подписан на 14 март 2019 г.

Николай Марев
Главен изпълнителен директор

Михаила Сотиров
Изпълнителен директор

Емilia Велчева
Финансов директор (съставител)

Емиля Бадова
Регистриран одитор

Рени Йорданова
Регистриран одитор

Дата: 18.03.2019

Дата: 18.03.2019

Бележки към финансовия отчет

1. Статут и предмет на дейност

ПООК „ДСК - Родина“ АД (Компанията) получава лиценз за дейност по допълнително пенсионно осигуряване по професионални схеми съобразно Лицензия №04 от 03.10.2000г. на Държавната агенция за осигурителен надзор, съгласно с Решение № 1 от 21.09.2000 г. на Съвета по допълнително пенсионно осигуряване и разрешение за управление на ДПФПС „ДСК - Родина“ № 978 – ДПФПС от 03.08.2007 г. на Комисията за финансов надзор. На 20.03.2007 г. Общото събрание на акционерите на Компанията приема Решение за учредяване на Доброволен пенсионно осигурителен фонд по професионални схеми „ДСК - Родина“, Булстат 175456360, по-нататък Доброволен пенсионен фонд по професионални схеми „ДСК – Родина“ (ДФФПС „ДСК – Родина“, ДПФПС или Фонда).

ДФФПС е регистриран на 28.12.2007 г. по фирмено дело 20597/2007 г.

През 2018г. не са настъпвали промени в състава на Управителния и Надзорния съвет на ПООК „ДСК – Родина“ АД. Считано от 20.11.2018 г. ПООК „ДСК – Родина“ АД се представява заедно от двама изпълнителни директори, преди това – заедно и поотделно от всеки от изпълнителните директори.

Основната дейност на Фонда се извършва съгласно Кодекса за социално осигуряване (КСО) в България, който регламентира държавното и допълнителното пенсионно осигуряване в страната и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Правилникът на Фонда урежда условията, реда и начините за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми на предприятия-осигурители, създадени съгласно законодателството на Република България, правата и задълженията на предприятията-осигурители, осигурените лица, пенсионерите и други лица с права по схемата съобразно българското социално и трудово законодателство. Разпоредбите на Правилника, отнасящи се до професионални схеми на предприятия-осигурители, създадени съгласно законодателството на друга държава-членка, съдържат изрична уговорка, че се отнасят до чуждестранни професионални схеми.

Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми се осъществява чрез доброволни осигурителни вноски, чрез които може да се осигури получаването на пенсия, отпадна от пенсията от задължителното пенсионно осигуряване.

За осъществяване на дейността по допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми Компанията събира такси и удържки от Фонда, определени в Правилника за дейността на Доброволния пенсионен фонд по професионални схеми и договорите с предприятията осигурители.

Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми е индивидуално и се осъществява с лични осигурителни вноски, които могат да бъдат еднократни, месечни или за друг период в зависимост от условията на професионалната схема. Вноските могат да бъдат от работодатели, които са осигурители – за техните работници; и служители и от физически лица – за тяхна сметка. Вноските на осигурените лица, както и превърнати техни средства от други фондове за допълнително пенсионно осигуряване се записват по индивидуалната партида на всяко осигурено лице към датата на постъпването им по сметката на Фонда.

Индивидуалната партида на осигуреното лице се води в лева и в дялове. Всеки дял представлява пропорционална част от нетните активи на Фонда. Стойността на един дял се изчислява всеки работен ден като стойността на нетните активи на Фонда към края на предходния работен ден се раздели на общия брой дялове на Фонда към същия ден. Така изчислената стойност на един дял е валидна само за съответния ден.

Стойността на нетните активи на Фонда се определя като от стойността на активите се приспадат задълженията към Компанията за плащане на такси и удържки, както и други задължения на Фонда, различни от задълженията към осигурени лица и пенсионери. Удържките като процент от всяка осигурителна вноска се извършват преди отчитането им в дялове.

Натруваните средства по индивидуалните партиди на осигурените лица не подлежат на принудително използване. Осигурените лица и Фондът не отговарят за задълженията на Компанията. Фондът не отговаря с активите си за задълженията, настъпили в резултат на действия на Компанията, както и за задълженията на Компанията.

Към 31 декември 2018 г. в ДПФПС „ДСК - Родина“ се осигуряват 8 322 осигурени лица.

Бележки към финансовия отчет

1. Статут и предмет на дейност, промяна

Осигурените лица по професионални схеми от ДПФПС при придобиване на право на пенсия имат право на лична срочна пенсия за старост. За Българият правото на лична пенсия за старост при осигуряване в ДПФПС „ДСК Родина“ възниква при навършване на 60 годишна възраст за жените и мъжете.

Съгласно условията на професионалната схема, уговорени в колективното споразумение, съответно в колективния трудов договор ДПФПС „ДСК-Родина“ може да изплаща на осигуреното лице пенсия за старост до 5 години преди навършване на 60-годишна възраст.

Размерът на изплащаните срочни пенсии се определя в зависимост от размера на натрупаните средства по индивидуалната партида на осигуреното лице, от срока, за който то избере да получава пенсията и от определенния технически лихвен процент.

Осигурените лица имат право и на еднократно или разсрочено изплащане на натрупаните средства по индивидуалните им партиди и на еднократно или разсрочено изплащане на средствата на наследниците на починало лице или на пенсионер.

Възможностите за инвестирание на активите на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване са нормативно регламентирани в КСО. ЦОК „ДСК – Родина“ АД, управляващия Фонд е сключил договор с банка – погачиел, в която се съхраняват всички активи на Фонда. За осъществяване на сделки с ценни книжа с цел инвестирание на активите на Фонда, Компанията е сключила договори с инвестиционни посредници.

2. Съществени счетоводни политики

2.1. Приложими стандарти

Този финансов отчет е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС), МСФО, приети от ЕС, с общоименното наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти“ (МСС).

2.2. База за изготвяне

Финансовият отчет е изготвен на базата на историческата цена, с изключение на:

- ♦ Деривативни финансови инструменти, отчетени по справедлива стойност в печалбата или загубата;
- ♦ Финансови активи и пасиви, отчетени по справедлива стойност в печалбата или загубата.

2.3. Сравнителни данни

Фондът представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекаласифицират (и преименуват), за да се постигне съвместимост спрямо промени в представянето в текущата година. При приемането на МСФО 9 *Финансови инструменти* Фондът е предложил изключенията (облекчения) при първоначалното му прилагане.

Прилагането на МСФО 9 *Финансови инструменти* е довело до промени в счетоводните политики, но не е наложило съществени корекции на сумите по съответните статии, отразяващи засегнатите отчетни обекти, признати във финансовия отчет. Сравнителната информация за 2017 г. не е произведена. Тя е представена и оповестена съгласно изискванията на МСС 39 *Финансови Инструменти: Примяване и Оценка* (отменен) и МСФО 7 *Финансови Инструменти: Оповестяване*.

2.4. Функционална валута и валута на представяне

Този финансов отчет е представен в Български лев (BGN), закръглен до хиляда. Българският лев е функционалната валута на ДПФПС.

Бележки към финансовия отчет

2. Съществени счетоводни политики, продължение

2.5. Използване на оценки и допускания

Целовинето на финансовия отчет в съответствие с МСФО изисква ръководството да прави оценки, предвиждания и допускания, които влияят на прилагането на политиките и на отчетените суми на активи и пасиви, приходи и разходи. Реалният резултат може да бъде различен от тези очаквания.

Очакванията и основните допускания се преразглеждат във всеки отчетен период. Повторното преразглеждане на счетоводните оценки се призовава в периода, в който оценката е преразглеждана, когато преразглеждането се отнася само до този период, или в периода на преразглеждането и бъдещи периоди, ако преразглеждането оказва влияние на сегашния и на бъдещите периоди.

Информация за значителни позиции, които са засегнати от оценки за несигурността и критични допускания при прилагане на счетоводните политики, които имат най-значителен ефект върху сумите признати във финансовия отчет, се съдържа в приложенията по оценка на финансови инструменти.

2.6. Финансови приходи и разходи

Приходите от активи се изчисляват текущо пропорционално на времевата база и чрез прилагане на метода на ефективната лихва за печалби лихвоносни финансови активи.

Разликите от промени в справедливата стойност на финансовите инструменти, отчетени по справедлива стойност в печалбата или загубата, както и разликата между отчетната стойност и проляганата цена при сделки с тях, се признават като текущ финансов приход или разход.

Приходите от дивиденди се признават, когато се установи право за тяхното получаване.

2.7. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се отчетят при първоначалното им признаване в отчетната валута на Фонда по официалния обменен курс за деня на сделката (обявения фиксинг на Българска народна банка).

Приходите и разходите от курсови разлики, които възникват при уреждането на тези сделки и преоценяването на паричните позиции в чуждестранна валута в края на периода се отчетят като приходи и разходи по валутни операции.

Основните валутни курсове спрямо българския лев са както следва:

	31 декември 2018	31 декември 2017
1 EUR (фиксиран)	1.95583 BGN	1.95583 BGN
1 USD	1.70815 BGN	1.63081 BGN
100 JPY	1.5541 BGN	1.44866 BGN

2.8. Парични средства и парични еквиваленти

Фондът отчетя като пари и парични еквиваленти наличните пари в брой, парични средства по разплащателни сметки, депозити в български лева и валута с оригинален срок по-малък от три месеца.

2.9. Финансови инструменти

През текущата година Фондът прилага МСФО 9 Финансови инструменти (преработен през юли 2014) и свързаните последващи изменения към други МСФО, които са в сила за годинния период, започнал на 1 януари 2018. Виж бележка 2.11. относно ефекта от първоначално прилагане.

Бележки към финансовия отчет

2. Съществени счетоводни политики, продължение

2.9. Финансови инструменти, продължение

2.9.1. Финансови активи

Притежаваните от Фонда финансови активи включват следните категории: портфейл от финансови активи, които отговаря на дефиницията за държани за търгуване, не се държат нито за събиране на договорни парични потоци, нито за събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи и кредити и вземания (включващи и паричните средства и паричните еквиваленти).

Класификация

Класификацията е в зависимост от същността и целите на финансовите активи към датата на първоначалното им признаване в отчета за нетните активи на осигурените лица и включва следните категории:

Кредити и вземания, отчетени по амортизирана стойност

Кредитите и вземанията, притежавани от Фонда, са недеривативни финансови активи с фиксирани или определяеми плащания, които не се котират на активен пазар.

Финансови активи, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба

Средствата на Фонда се инвестират при спазване принципите за постигане на максимална доходност, ликвидност и диверсификация на финансовите активи съгласно изискванията на пенсионното законодателство и вътрешните правила за дейност на пенсионноосигурителното дружество. Те включват известни в държавни ценни книжа, корпоративни ценни книжа, изотечни ценни книжа, акции и други. Тези инвестиционни цели определят класификацията на финансовите активи във Фонда като финансови активи, които са управлявани и чиито резултати се оценяват на база справедлива стойност, не се държат нито за събиране на договорни парични потоци, нито за събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи. Предприемното поставя основно акцента върху информацията относно справедливата стойност и използва тази информация, за да оцени резултатите на активите и да взема решения.

Деривативи, които не отговарят на критериите за хеджиране се класифицират и отчетат по справедлива стойност през печалба или загуба. Фондът използва деривативни финансови инструменти като валутни форуърди за управление на рисковете, свързани с промените във валутните курсове и лихвещ суап за управление на рисковете, свързани с промените в лихвените проценти.

Признаване и оценяване

Фондът признава финансовите инструменти, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба на датата на уреждане. От този момент Фондът отчетя всички приходи и разходи, свързани с промените на справедливата им стойност в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица.

Финансовите инструменти, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба се отчетат по справедлива стойност при първоначално признаване, за която се приема цената им на придобиване без разходите по осъществяване на сделката. Разходите при свързани със сделката се признават в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица при възникването им. Последващата оценка на тези инструменти е по справедлива стойност.

Деривативните финансови инструменти се признават първоначално по цена на придобиване и впоследствие се переоценяват по справедлива стойност. Печалбите или загубите, възникващи от промени в справедливата стойност на деривативите, се признават директно в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица. Деривативите се отчетат като активи, когато справедливата им стойност е положителна и като пасиви, когато е отрицателна.

Бележки към финансовия отчет

2. Съществени счетоводни политики, продължение

2.9. Финансови инструменти, продължение

Признаване и оценяване, продължение

Кредити и вземания, отчетени по амортизирана стойност

Кредити и вземания, се признават по справедлива стойност, при първоначално признаване, за която се приема цената им на придобиване, към която се прибавят или съответно приспадаат разходите пряко свързани с осъществяване на сделката.

След първоначалното им признаване, кредитите и вземанията се оценяват по амортизирана стойност, с използването на метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП), намалена с провизията за обезценка. Амортизираната стойност се изчислява, като се вземат под внимание всякакви дисконти или премии при придобиването и такси, или разходи, които са неразделна част от ЕЛП. Амортизацията по ЕЛП се включва във финансовите приходи в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица. Загубите, влияещи от обезценка, се признават в отчета за промените в нетните активи като самостоятелен показател - разходи за обезценка. В края на всеки отчетен период Фондът признава коректив за загуби за очаквани кредитни загуби от вземанията и различни средства и различни еквиваленти. В края на всеки отчетен период Фондът актуализира оценката на изменението в кредитния риск на съответния финансов инструмент. Фондът актуализира оценката на изменението в кредитния риск на съответния финансов инструмент. Фондът оценява загубата от обезценка за финансов инструмент на стойност, която е равна на очакваните кредитни загуби за целия срок на инструмента, ако кредитният риск на финансовия инструмент се е увеличил значително от първоначалното признаване. Ако кредитният риск на финансовия инструмент не е значително увеличен от първоначалното признаване, Фондът оценява загубата от обезценка за дадения финансов инструмент на стойност, която е равна на очакваните кредитни загуби за 12 месеца.

При оценката за определяне на значително увеличение на кредитния риск Фондът отчита промяната в риска от настъпване на неизпълнение през очаквания срок на финансовия инструмент, а не промяната в размера на очакваните кредитни загуби. За да направи тази оценка, Фондът сравнява риска от настъпване на неизпълнение по финансовия инструмент към отчетната дата и към датата на първоначалното признаване и взема предвид разумната и аргументирана информация, достъпна без извършване на извъншни разходи или условия, които удостоверяват значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Фондът разглежда както количествена, така и качествена информация, която е разумна и подкрепяща, включително исторически опит и информация за бъдещо развитие. Следната информация се взема предвид при оценката дали кредитният риск се е увеличил значително след първоначалното признаване:

- съществуващо или очаквано значително влошаване на външния (ако е applicable) или вътрешния кредитен рейтинг на финансовия инструмент;
- значително влошаване на външните пазарни индикатори за кредитен риск за дадения финансов инструмент, например значително увеличение на кредитния спред, цените на суап за кредитно неизпълнение за дължника или продължителността на времето или степента, до която справедливата стойност на финансов актив е по-ниска от амортизираната му стойност;
- съществуващо или прогнозиран неблагоприятен промен в бизнес, финансов или икономически условия, които се очаква да причинят значително намаляване на способността на дължника да изпълнява задълженията си;
- съществуващо или очаквано значително влошаване на оперативните резултати на дължника;
- значителни увеличения на кредитния риск по отношение на други финансови инструменти на същия дължник;
- актуална или очаквана значителна неблагоприятна промяна в регулаторията, икономическата или технологичната среда на дължника, което води до значително намаляване на способността на дължника да изпълнява задълженията си по даната.

Независимо от резултата от горната оценка, Фондът приема, че кредитният риск по даден финансов актив се е увеличил значително от първоначалното признаване, когато договорните плащания са прекорчени с повече от 30 дни, освен ако Фондът не разполага с разумна и подкрепяща информация, която да показва друго.

Бележки към финансовия отчет

2. Съществени счетоводни политики, продължение

2.9. Финансови инструменти, продължение

Признаване и оценяване, продължение

Фондът редовно следи за ефективността на използваните критерии при определянето дали има значително увеличение на кредитния риск и ги преразглежда, за да поддържа, че критериите са в състояние да идентифицират значително увеличение на кредитния риск преди сумата да стане просрочена.

Фондът счита следните обстоятелства за настъпване на неизпълнение за целите на управлението на вътрешния кредитен риск:

- нарушение на финансовите условия от страна на дължника; или
- информацията, разработена вътрешно или получена от външни източници, показва, че е малко вероятно дължникът да плати на кредиторите, включително на Фонда, изцяло (без да се отчитат обезпеченията, държани от Фонда).

Независимо от горния анализ, Фондът счита, че е настъпило неизпълнение, когато даден финансов актив е с над 90 дни просрочие, освен ако Фондът има разумна и подкрепяща информация, за да докаже, че по-голямо просрочие е по-подходящ критерий за неизпълнение.

Финансов актив е с кредитна обезпечка, когато едно или повече събития оказват негативно въздействие върху оценката на бъдещите парични потоци от този финансов актив. Доказателство, че даден финансов актив е с кредитна обезпечка, включва наблюдаем данни за следните събития:

- а) значителни финансови затруднения на емитера или дължника;
- б) нарушение на договора, като неизпълнение или събитие на просрочие;
- в) кредиторът (ите) на дължника, по икономически или договорни причини, свързани с финансовите затруднения на дължника, предоставя на дължника отстъпка (и), която кредиторът (ите) не би предоставил в противен случай;
- г) става вероятно дължникът да влезе в несъстоятелност или друга финансова реорганизация; или
- д) изчезването на активен пазар за този финансов актив поради финансови затруднения.

Измерването на очакваните кредитни загуби е функция от вероятността за неизпълнение, загубата при неизпълнение (т.е. размера на загубата при неизпълнение) и експозицията при неизпълнение. Оценката на вероятността за неизпълнение и загубата при неизпълнение се базира на исторически данни, коригирани с информацията за бъдещето развитие, както е описано по горе. Експозицията при неизпълнение за финансовите активи, се състои от брутната балансова стойност на активите към датата на отчетния период.

За финансовите активи очакваната кредитна загуба се оценява като разликата между всички договорни парични потоци, които се дължат на Фонда в съответствие с договора и всички парични потоци, които Фондът очаква да получи, дисконтирани с оригиналния ефективен лихвен процент. Фондът признава печалба или загуба от обезпечка в отчета за промените в нетните активи за всички финансови инструменти със съответстващо корекция на тяхната балансова стойност в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица.

Бележки към финансовия отчет

2. Съществени счетоводни политики, продължение

2.9. Финансови инструменти, продължение

Отписване

Фондът отписва финансов актив, когато договорните права към паричните потоци от финансов актив изтекат, или когато прехвърля правата за получаване на договорните парични потоци от финансов актив в транзакция, в която се прехвърлят всички съществени рискове и печалби от притежаването на финансов актив. Всяко участие в прехвърлени финансови активи, което е създадено или запазено от Фонда, се признава като отаслен актив или пасив.

Фондът извършва транзакция, при която прехвърля активи, признати в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица, но запазва част или всички съществени рискове и печалби от прехвърлените активи или част от тях. Ако са запазени част или всички съществени рискове и печалби, то прехвърлените активи не се отписват от отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица. Прехвърляне на активи със запазване на част или всички съществени рискове и печалби са например сделки със заемане на ценни книжа или с алгажимент за обратно изкупуване.

При транзакции, при които Фонда нито запазва, нито прехвърля всички съществени рискове и печалби от притежаването на един финансов актив, се отписва актива, ако не се запазва контрол над него. Правата и задълженията, запазени при прехвърлянето, се признават отделно съответно като активи и пасиви. При сделки, при които се запазва контрол над актива, Фондът продължава да признава актива до степента на участие, в зависимост от това доколко е изложен на промени в стойността на прехвърления актив. Фондът отписва определени инвестиционни ценни книжа, които бъдат определени като несъбираеми несъбираеми – например, когато има информация, показваща, че дължникът е в тежко финансово затруднение и няма реалистична перспектива за възстановяване, напр. когато дължникът е била ликвидирал или е влязла в производство по несъстоятелност. Отписаните финансови активи все още могат да бъдат обект на дейности по припултелно изпълнение съгласно процедурите за възстановяване на Фонда, като се вземат предвид правните консултации, когато е уместно. Всички възстановени суми се отчитат в печалбата или загубата.

2.9.2. Финансови пасиви

Финансовите пасиви на Фонда включват основно задължения към Комисанията. Фондът признава финансовите пасиви на датата на възникване по справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, а последвано по амортизирана стойност. Фондът отписва финансов пасив, когато неговите договорни задължения са изпълнени, отменени или изтекат.

2.9.3. Принципи за оценка по справедлива стойност

Справедлива стойност е цената при нормална сделка за продажба на актив или за прехвърляне на пасив, която би се случила между независни участници към датата на оценка. Справедливата стойност е изходната цена и се базира на предположението, че оферентът по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Като определеният като основен, такъв и най-изгодният пазар са такива пазари, до които Фондът задължително има достъп. Дружеството използва основно пазарния, и по-ограничено приходния подход, като най-често прилаганите оценъчни техники са директни и/или коригирани котирани пазарни цени и дисконтирани парични потоци.

Справедливата стойност на финансовите инструменти се определя всеки ден на база пазарни котировки на цената им към края на работния работен ден на активен пазар за този инструмент, без в нея да се включват разходите по осъществяване на сделката. Пазарът се счита за активен, ако борсовите цени са регулярни и лесно достъпни и представляват актуални и редовно осъществявани преки пазарни сделки.

Бележки към финансовия отчет

2. Съществени счетоводни политики, продължение

2.9. Финансови инструменти, продължение

2.9.3. Принципи за оценка по справедлива стойност, продължение

Ако пазарът за даден финансов инструмент не е активен, Фондът установява справедливата стойност, използвайки ценнообразуващи модели или техники на дисконтиране на наричните потоци. Избраната техника за оценка използва максимално пазарните данни, различа възможно най-малко на специфични за Фонда оценки, включва всички фактори, които участниците в пазара биха взели предвид при определянето на цеща, и е съвместима с приетите икономически методологии за ценнообразуване на финансови инструменти. Данните за техниките за оценка удачно представят пазарните очаквания и измервания за факторите на риск и доходност, присъщи на финансови инструменти.

2.9.4. Печалби и загуби от последваща оценка

Всички печалби и загуби, възникнали в резултат на промени в справедливата стойност на финансови инструменти, отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба, се признават в отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица на сжедневна база.

2.10. Такси и удържки в полза на Компанията

За осъществяване на дейността по допълнително пенсионно осигуряване и за управление на ДПФПС, Компанията събира следните такси и удържки от осигурените лица, определени в Правилника на Фонда:

- еднократна входната такса;
- такса от всяка осигурителна вноска;
- инвестиционна такса;
- такса при прехвърляне на вноските средства в друг фонд на ЕС;
- такса при изтегляне на средства от индивидуалната партида;

Такси и удържки не се събират в случаите на прехвърляне на средства, поради несъяснение на осигурените лица с приети изменения и допълнения в Правилника за дейността на пенсионния фонд.

Фондът не начислява други такси и удържки, освен определените в Правилника за организацията на дейността му.

2.11. Промени в счетоводните политики

Първоначално прилагане на нови изменения към съществуващи стандарти, влезли в сила през текущия отчетен период

Следните изменения на съществуващи стандарти, издадени от Съвета за Международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от ЕС, са влезли в сила за текущия отчетен период:

- **МСФО 9 Финансови инструменти** - приет от ЕС на 22 ноември 2016 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018);
- **МСФО 15 Приходи от договори с клиент и изменения на МСФО 15** "Датум на влизане в сила на МСФО 15" - приет от ЕС на 22 септември 2016 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018);
- **Изменение на МСФО 2 Плановете на базата на акции** – Класифициране и измерване на сделки на базата на акции – прието от ЕС на 26 февруари 2018 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018);
- **Изменение на МСФО 4 Застрахователни договори** – Приложение на МСФО 9 Финансови инструменти с МСФО 4 Застрахователни договори – прието от ЕС на 3 ноември 2017 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018 или при първоначално приложение на МСФО 9 Финансови инструменти);

Бележки към финансовия отчет

2. Съществени счетоводни политики, продължение

2.11. Промени в счетоводните политики, продължение

Първоначално прилагане на нови изменения към съществуващи стандарти, валиди в сила през текущия отчетен период, продължение

- **Изменение на МСФО 15 Приходи от договори с клиенти** – Изменяване на МСФО 15 Приходи от договори с клиенти – прието от ЕС на 31 октомври 2017 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018),
- **Изменения на МСС 40 Инвестиционни имоти** – Прехвърляне на инвестиционни имоти – прието от ЕС на 14 март 2018 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018),
- **Изменения на МСФО 1 и МСФО 28 вследствие на „Подобрения на МСФО (цикъл 2014-2016)“**, произтичащи от годишния проект за подобрения на МСФО (МСФО 1, МСФО 12 и МСС 28) основно с цел отстраняване на противоречия и изясняване на формулировки – приети от ЕС на 7 февруари 2018 (измененията на МСФО 1 и МСС 28 са приложими за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018),
- **КРМСФО 22 Сделки в чуждестранна валута и авансови плащания** – прието от ЕС на 28 март 2018 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018),

МСФО 9 „Финансови инструменти“ напълно заменя МСС 39 „Финансови Инструменти: Признание и Оценка“, като изменя досегашните изисквания по отношение отчитането на финансови инструменти в три основни области:

- **Класификация и оценка** – МСФО 9 въвежда нов подход към класификацията на финансовите активи, базирани на характеристиките на паричните потоци в бизнес модела, в рамките на който се управлява съответния финансов актив.
- **Обезценка** – Въвежда се нов модел на обезценка на финансови инструменти до размера на очаквани кредитни загуби, който ще доведе до по-ранно отчитане на кредитни загуби.
- **Отчитането на хеджирането** може да следва по точно стратегията за управление на риска, като са допустими по широк обхват от хеджиращи инструменти и хеджиращи обекти. Ретроспективната оценка на ефективността на хеджа не се изисква, а проспективната оценка се базира на принципа за икономическа връзка.

а) класификация и оценка

МСФО 9 определя 3 категории на класификация на финансовите активи, които заместват досегашните категории съгласно МСС 39. Тези категории са: амортизирана стойност, справедлива стойност през друг всеобхватен доход и справедлива стойност през печалба и загуби.

Фондът прилага изискванията на МСФО 9 от 01 януари 2018. Преди първоначалното прилагане на МСФО 9, съгласно изискванията на МСС 39, инвестициите на фонда бяха класифицирани като държани за търгуване, отчитани по справедлива стойност през печалба и загуба.

Съгласно МСФО 9, портфейл от финансови активи, който се управлява и чето поведение се оценява на база справедлива стойност не е държан нито в рамките на бизнес модел с цел събиране на договорни парични потоци, нито в рамките на бизнес модел с цел събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи. Ръководството на Пенсионната Компания, управляваща Фонда е фокусирано основно върху информацията за справедлива стойност и използва тази информация, за целите на оценката на дейността на Фонда и вземането на решения. В допълнение, портфейл от активи, който отговаря на определението за държан за търгуване не може да бъде управляван с цел събиране на договорни парични потоци, нито с цел събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи. За такъв тип портфейл събирането на договорни парични потоци е инцидентно в рамките на постигането на целта на бизнес модела. Съответно, такива портфейли следва да бъдат оценявани по справедлива стойност през печалба и загуба в съответствие с МСФО 9 пар. Б.4.1.6.

Изискванията на МСС 39 по отношение отчитането на финансови пасиви са претресени в МСФО 9 с ограничени промени. Финансовите пасиви, деривативи включително, отчитани като държани за търгуване продължават да се отчитат по справедлива стойност през печалба и загуби.

Бележки към финансовия отчет

2. Съществени счетоводни политики, продължение

2.11. Промени в счетоводните политики, продължение

Първоначално прилагане на нови изменения към съвместяващи стандарти, взети в сила през текущия отчетен период, продължение

Тъй като инвестициите на Фонда до датата на първоначално прилагане на новия стандарт, са били отчетани като държани за търгуване и управлявани и оценявани на база справедлива стойност, те остават класифицирани като отчетани по справедлива стойност през печалби и загуби при приемането на МСФО 9.

Съответно първоначалното прилагане на МСФО 9 от 01 януари 2018, не е довело до съществени промени в класификацията и оценката на финансовите инструменти държани от Фонда.

Финансови активи, класифицирани като държани до изток, заемн и вземания съгласно МСС 39, които са били оценени по амортизирана стойност продължават да се оценяват по амортизирана стойност съгласно МСФО 9, тъй като се държат в рамките на бизнес модел за събиране на договорен парични потоци и тези парични потоци се състоят от главници и дивиденди върху неизгълвената сума на главницата.

По отношение паричните средства и еквиваленти, които на база на извършен анализ на характеристиките на паричния поток и бизнес модел, в рамките на които се управлява актива, Компанията признава финансови активи по амортизирана стойност.

б) обезщетя на финансови активи

Във връзка с обезщетя на финансовите активи, МСФО 9 изисква модел за очакваните кредитни загуби, за разлика от модела за възникналите кредитни загуби съгласно МСС 39. Моделът за очакваните кредитни загуби изисква Компанията да отчети очакваните кредитни загуби и промените в очакваните кредитни загуби към всяка отчетна дата отразяващи промените в кредитния риск от първоначалното признаване на финансовите активи. С други думи, вече не е необходимо настъпването на събитие водещо до загуба, преди да бъдат признати кредитните загуби.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните потоци и еквиваленти в банки*, Фондът прилага общия подход за обезщетя, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Фондът прилага "тристепенен" модел за обезщетя въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив). За целта се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се използват публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), реферирани към рейтинга на съответната банка, а от друга, от промяната на рейтинга на съответната банка, Фондът оценява наличието на заложен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват съобразно намалянето на гарантирани и/или обезпечени суми по банковите сметки.

За вземания и договорни активи МСФО 9 изисква опростен подход за оценка на загубата от обезщетя на стойност, която е равна на очакваните кредитни загуби за целия срок на инструмента.

Последващите изменения на МСФО 7 водят също така до по разширено оповестяване на експозицията на Фонда към кредитен риск във финансовия отчет (виж бележки №3 за повече информация).

Ръководството на Компанията счита, че приемането и на останалите нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти от 01 януари 2018 не оказва съществен ефект върху финансовия отчет на Фонда в периода на първоначалното им прилагане, поради спецификата на дейността му.

Бележки към финансовия отчет

2. Съществени счетоводни политики, продължение

2.12. Стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС и приети от ЕС, които все още не са влезли в сила

- МСФО 16 Азиви – приет от ЕС на 31 октомври 2017 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019),
- Изменение на МСФО 9 "Финансови инструменти" – Характеристики за предлагане с отрицателно обезщетение – прието от ЕС на 22 март 2018 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019),
- КРМСФО 23 "Несигурност при третирането на данъка върху доходите" – прието от ЕС на 23 октомври 2018 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019).

Фондът е избрал да не приема тези нови стандарти и измененията на съществуващите стандарти преди датата на влизането им в сила. Фондът очаква приемането на тези нови стандарти и измененията на съществуващи стандарти да не окаже съществен ефект върху финансовия отчет на Фондът в периода на първоначалното им прилагане.

2.13. Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС, които все още не са приети от ЕС

Показвателно, МСФО, приети от ЕС не се различават съществено от тези, приети от СМСС, с изключение на следните нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти и нови разяснения, които все още не са одобрени от ЕС към датата на одобряване на настоящия финансов отчет (датите на влизане в сила, посочени по-долу са за първите МСФО):

- МСФО 14 Разчети за регулаторни отсрочени сметки (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016) - ЕС е взел решение да не започва процеса по приемане на този междинен стандарт и да издава окончателния стандарт,
- МСФО 17 "Застрахователни договори" (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2021),
- Изменение на МСФО 3 "Бизнес комбинации" - Определение за бизнес (в сила за бизнес комбинации за които датата на придобиване е на или след началото на годишен отчетен период, започващ на или след 1 януари 2020 и за придобиване на активи, възникващо на или след началото на този период),
- Изменение на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети и МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия - Продажба или вноска на активи между инвеститор и негов асоциирано или съвместно предприятие и последващи изменения (датата на влизане в сила е отложена за неопределен период до приключване на проекта за оценка на метода на собствения капитал);
- Изменение на МСС 1 "Представяне на финансови отчети" и МСС 8 "Счетоводни политики, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки" – Определение за същественост (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2020),
- Изменения на МСС 19 "Доходи на пети лица" – Корекция на плана, съкращаване или уреждане (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019),
- Изменения на МСС 28 "Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия" - Дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019),
- Изменения на различни стандарти „Подобрения на МСФО (цикъла 2015-2017)“, произтичащи от годишния проект за подобрения на МСФО (МСФО 3, МСФО 11, МСС 12 и МСС 23) основно с цел отстраняване на противоречия и изясняване на формулировки (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019),
- Изменения на Референциите към Концептуалната рамка в МСФО (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2020).

Бележки към финансовия отчет

2. Съществени счетоводни политики, продължение

2.13. Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС, които все още не са приети от ЕС, продължение

Фондът очаква приемането на тези нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти и нови разяснения да не окаже съществен ефект върху финансовия отчет на Фонда в периода на първоначалното им прилагане.

Отчитането на хеджирането, отнасящо се до портфейли от финансови активи и пасиви, които прищипи не са приети от ЕС, е все още нерегулирано.

Според преценката на Фонда прилагането на отчитане за хеджирането за портфейли от финансови активи и пасиви съгласно МСС 39: **Финансови инструменти: Признание и оценяване**, няма да окаже съществен ефект върху финансовия отчет, ако се прилага към отчетната дата.

3. Политика на ръководството по отношение на риска

ДФПИС „ДСК Родина“ е изложено на следните видове риск при операциите си с финансови активи:

- Кредитен риск
- Пазарен риск
- Ликвиден риск
- Законен риск
- Политически риск
- Риск от концентрация

Управлението на риска на Фонда се извършва от Комитет по управление на риска, който взема своите решения на база на анализи, оценки и предложения на отдела „Управление на риска“.

Процесът по измерване и управление на риска включва анализ на видовете рискове на които са изложени активите на Фонда. В случай на превишение на тези рискове, над предварително определено ниво отговарящо на рисковата толерантност на Фонда се вземат решения за намаляването им.

3.1. Кредитен риск

„Кредитен риск“ е общо рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент при неочаквани събития от кредитен характер, свързани с емитентите на финансови инструменти, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и държавите, в които те извършват дейност.

Ръководството разглежда три основни вида кредитен риск:

- **Контрагентен риск** – рискът от неизпълнение на задълженията от насрещната страна по извънборсови сделки като валутни форуърди, лихвени свупове, и други извънборсови инструменти разрешени от нормативната база. Компанията управлява този риск чрез лимит за стойността на нетното вземане от всички извънборсови сделки сключени с една насрещната страна като процент от нетните активи.
- **Рискова премия** – разликата между доходността до падеж на корпоративна, общинска или ипотечна облигация и държавна облигация със сходни параметри. Компанията анализира нивото на рисковата премия и нейното съответствие с кредитното качество на емитента.
- **Инвестиционен кредитен риск** - рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един дългов финансов инструмент поради кредитно събитие при емитента на този инструмент. Кредитно събитие включва обявяване в несъстоятелност, неплатежоспособност, промяна в контрола, съществена промяна в капиталовата структура, намаляване на кредитния рейтинг и др. Ръководството управлява този риск като извършва качествени и количествени кредитен анализ на базата на финансови отчети, капиталова структура, обезпечение и управление и репутация на емитента.

Бележки към финансовия отчет

3. Политика на ръководството по отношение на риска, продължение

3.1. Кредитен риск, продължение

Таблицата по-долу представя качеството на финансовите активи като максимална кредитна експозиция, на базата на рейтинги, извлечени приоритетно от Станярд енд Пуърс. При липса на рейтинг от тази агенция са използвани такива от Фич.

<i>В хиляди лева</i>	2018	2017
Центри купиха, издадени или гарантирани от държавата		
Рейтинг А-	1 203	-
Рейтинг BBB+	601	1 445
Рейтинг BBB	1 725	1 762
Рейтинг BBB-	3 260	3 704
Рейтинг BB+	786	644
Рейтинг BB		1 002
	7 575	8 557
Корпоративни облигации		
Рейтинг BBB+	181	185
Рейтинг BB	-	40
<i>Без рейтинг</i>	44	-
	225	225
Акции, права и дялове		
<i>Без рейтинг</i>	5 243	4 811
	5 243	4 811
	13 043	13 593

Към 31 декември 2018 г. остава несигурност относно кредитния риск, свързан с държавен дълг за някои от страните. Фондът внимателно управлява този риск през годината и като резултат от това общото качество на портфейла от държавен дълг е добро.

Таблицата по-долу представя балансовата стойност на портфейла от държавен дълг по страни.

31 декември 2018	2018	2017
<i>В хиляди лева</i>		
Отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба		
България	1 729	1 891
Испания	1 203	921
Румъния	1 104	1 154
Италия	878	902
Португалия	848	860
Хърватия	786	489
Мексико	601	524
Индонезия	426	659
Турция	-	644
Бразилия	-	513
Общо	7 575	8 557

- *счетоводно третиране* отчетени по справедлива стойност през печалба или загуба
- *риск на насрещна страна* - сделките се сключват DvP (доставка срещу плащане, с изключение на сделките с Български държавен дълг) и поради тази причина рискът от насрещната страна е сведен до минимум.

Бележки към финансовия отчет

3. Политика на ръководството по отношение на риска, продължение

3.1. Кредитен риск, продължение

- *ликвидност* - емисиите представляват предимно емисии еврооблигации, издадени от съответните страни. Емисиите са качени за търговия на регулирани капиталови пазари. Текущо биват купирани обемни, по-големи от притежаваните, от ликвидност борсови посредници и по тази причина смятаме, че ликвидният риск е нисък
- *влиятелен на риска от промяна на цената* - според правилата за управление на риска на Фонда, модифицираната дюрация е методът, чрез който се измерва лихвеният риск на цената книга. Основният риск при промяна на пазарната цена на дългов инструмент с фиксиран купон е промяната в пазарните лихвени проценти. Модифицираната дюрация е показател доколко пазарната цена на дадена дългова ценна книга е чувствителна към промяната на пазарните лихвени проценти.

Таблицата по долу представя матурирестната структура на портфейла от държавен дълг по страни.

31 декември 2018 <i>В милиарди лева</i>	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Общо
България	2	24	1	761	941	1 729
Чехия	5	-	7	554	637	1 203
Румъния	-	2	8	-	1 004	1 104
Италия	-	2	1	528	347	878
Португалия	-	16	3	420	408	847
Хърватия	-	10	7	339	430	786
Мексико	-	8	-	394	199	601
Нидерландия	-	-	6	424	-	427
	7	62	33	3 417	4 056	7 575

Таблицата по-долу представя матурирестната структура на портфейла от държавен дълг по страни.

31 декември 2017 <i>В милиарди лева</i>	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Общо
България	2	16	6	105	1 762	1 891
Румъния	-	-	20	-	1 134	1 154
Чехия	-	-	5	-	916	921
Италия	-	2	1	533	366	902
Португалия	-	17	3	-	840	860
Нидерландия	-	-	9	195	455	659
Турция	-	-	13	567	64	644
Мексико	-	6	2	516	-	524
Бразилия	5	-	2	375	128	513
Хърватия	-	3	7	344	135	489
	10	44	68	2 635	5 800	8 557

Бележки към финансовия отчет

3. Политика на ръководството по отношение на риска, продължение

3.2. Пазарен риск

Ръководството на Компанията идентифицира и измерва основните видове пазарен риск, свързани с отделните инструменти в портфейла от ценни книжа на Фонда.

„Лихвен риск“ е рискът от намаляване на стойността на известията в един финансов инструмент поради изменение на нивото на лихвения процент, влиятелен върху стойността на този инструмент.

3.2.1. Лихвен риск

Ръководството измерва лихвения риск чрез следните количествени методи:

„Дюрация“ – основна мярка за чувствителността на един инструмент към изменение на нивото на лихвените проценти. Използва се методът на модифицираната дюрация да измери и управлява лихвения риск, свързан с всеки инструмент базиран на лихвен процент като облигации, лихвени суапове, фючърси базирани на лихвени проценти, и фючърси базирани на облигации. Изчисление на модифицирана дюрация се извършва чрез следната формула:

Модифицирана Дюрация = (Маколи Дюрация)/(1 + Y/n), където:

Маколи Дюрация – средно-претеглени парични потоци на база време:

Маколи Дюрация = $\sum [(Сегашна Стойност на Паричен Поток) \times (\text{Време до Изпълнение на Паричен Поток})] / \text{Цена на Облигация}$

Y – доходност до падеж

n – брой лихвени плащания на година

Таблиците по долу представят лихвените финансови активи на Фонда към 31 декември 2018 г. и 31 декември 2017 г. по тяхната балансова стойност съгласно лихвените им условия и матуритетната им структура.

31 декември 2018

В милиарди лева	Общо	Инструменти с плаващ лихвен процент	Инструменти с фиксиран лихвен процент				
			До 1 месеца	Между 1 и 3 месеца	Между 3 месеца и 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години
Активи							
Парични средства	1 462	-	1 462	-	-	-	-
Инвестиции	7 800	44	7	63	34	3 542	4 110
Общо	9 262	44	1 469	63	34	3 542	4 110

31 декември 2017

В милиарди лева	Общо	Инструменти с плаващ лихвен процент	Инструменти с фиксиран лихвен процент				
			До 1 месеца	Между 1 и 3 месеца	Между 3 месеца и 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години
Активи							
Парични средства	546	-	546	-	-	-	-
Инвестиции	8 782	-	9	84	69	2 636	5 984
Общо	9 328	-	555	84	69	2 636	5 984

Бележки към финансовия отчет

3. Политика на ръководството по отношение на риска, продължение

3.2. Пазарен риск, продължение

3.2.1. Лихвен риск, продължение

Чувствителност на нетните активи към промяна на лихвените нива

Чувствителност към промяната на лихвените променливи и нейното отражение в отчети за промените в нетните активи за разположение на осигурените лица, определена чрез метода на молифицираната дюрация е показана в следващата таблица:

<i>В милиони лева</i>	100 базисни точки промяна в лихвените нива
Към 31 Декември 2018	398
Към 31 Декември 2017	453

3.2.2. Валутен риск

„Валутен риск“ е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент деномниран във валута различна от Лев и Евро поради изменение на курса на обмяна между тази валута и Лев/Евро.

Ръководството измерва валутния риск чрез използване на историческа волатилност на курса на съответната валута към лева или еврото и количествено определяне на експозицията на валутата като процент от нетните активи на съответния пенсионен фонд.

Таблиците по – долу представят експозициите на Фонда по видове валути към 31 декември 2018 г. и 31 декември 2017 г.

В милиони лева

	Към 31 декември 2018				
Активи	Лева	Евро	Йени	Долари	Общо
Парични средства	869	576	-	23	1 462
Ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	104	1 625	-	-	1 729
Акции, дялове и права	997	6	-	-	1 003
Чуждестранни ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	-	5 846	-	-	5 846
Корпоративни облигации	-	44	-	-	44
Чуждестранни корпоративни облигации	-	181	-	-	181
Чуждестранни акции, дялове и права	-	2 107	802	1 331	4 240
Деривативни активи, държани с цел управление на риска	-	-	-	3	3
	<u>1 970</u>	<u>10 379</u>	<u>802</u>	<u>1 357</u>	<u>14 508</u>
Пасиви					
Деривативни пасиви, държани с цел управление на риска	-	3	14	-	17
Задължения	<u>6</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>6</u>
Общо	<u>6</u>	<u>3</u>	<u>14</u>	<u>-</u>	<u>23</u>

Бележки към финансовия отчет

3. Политика на ръководството по отношение на риска, продължение

3.2. Пазарен риск, продължение

3.2.2. Валутен риск, продължение

В хиляди лева

Към 31 декември 2017

Активи	Лева	Евро	Йени	Долари	Общо
Парични средства	355	173	-	18	546
Ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	107	1 784	-	-	1 891
Акции, дялове и права	1 035	7	-	-	1 042
Чуждестранни ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	-	6 153	-	513	6 666
Чуждестранни корпоративни облигации	-	225	-	-	225
Чуждестранни акции, дялове и права	-	2 045	635	1 089	3 769
Деривативни активи, държани с цел управление на риска	-	-	3	13	16
	<u>1 497</u>	<u>10 387</u>	<u>638</u>	<u>1 633</u>	<u>14 155</u>
Пасиви					
Деривативни пасиви, държани с цел управление на риска	-	6	-	-	6
Задължения	12	-	-	-	12
Общо	<u>12</u>	<u>6</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>18</u>

Фондът управлява чуждестранната валутна експозиция чрез сключване на форвардни договори, чрез които потенциалната загуба от валутна обезценка се компенсира пропорционално от промяната в стойността на форварда. Към 31.12.2018г. експозицията към валута извън евро и лев е изцяло хеджирана и чувствителността на активите на фонда към изменение във валутни курсове е близо към нула.

3.2.3. Ценови риск

„Ценови риск, свързан с инвестиции“ е рискът от намаляване на стойността на инвестициите в един финансов инструмент при неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени.

Ръководството измерва ценовия риск чрез приложимия за съответния пазар количествен метод от изброените:

- Историческа волатилност измерена чрез стандартно отклонение
- β -коэффициента към индексите на съответните пазари

При невъзможност за прилагане на гореописаните два метода, ръководството използва стандартното отклонение на индексите на регулираните пазари, на които се търгуват дадените акции като заместител при цялостния анализ на портфейлите.

Стандартното отклонение за 2018 година е 3,77%, което при 95% доверителен интервал не предвижда дневни загуби, надвишаващи 57 хиляди лева.

3.3. Ликвиден риск

„Ликвиден риск“ е рискът от загуби при пазарителни продажби на активи при неблагоприятни пазарни условия за покриване на неочаквано възникнали краткосрочни задължения.

Бележки към финансовия отчет

3. Политика на ръководството по откошение на риска, продължение

3.3. Ликвиден риск, продължение

В следващите таблици е представен анализ на активите и пасивите на Фонда, анализирани според остатъчните договорни срокове до плащ:

Остатъчни договорни плащени на финансовите активи и пасиви по техните балансови стойности към 31 декември 2018г.

В хиляди лева	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Без договорен матуритет	Общо
Активи							
Парични средства	1 462	-	-	-	-	-	1 462
Ценни книжа, владени или гарантирани от държавата	2	24	1	761	941	-	1 729
Корпоративни облигации	1	-	-	9	34	-	44
Акции, дялове и права	-	-	-	-	-	1 003	1 003
Чуждестранни ценни книжа, владени или гарантирани от държавата	5	38	32	2 656	3 115	-	5 846
Чуждестранни корпоративни облигации	-	1	1	125	54	-	181
Чуждестранни акции, дялове и права	-	-	-	-	-	4 240	4 240
Деривативни активи, държани с цел управление на риска	3	-	-	-	-	-	3
Общо	1 473	63	34	3 551	4 144	5 243	14 508
Пасиви							
Деривативни пасиви, държани с цел управление на риска	14	-	3	-	-	-	17
Задължения към ПОД	6	-	-	-	-	-	6
Общо	20	-	3	-	-	-	23

Компанията извършва регулярно анализ на текущата ликвидност на активите и пасивите на Фонда. На база на авторски изчисления ръководството на Компанията очаква предстоящите плащания към пенсионери и предвидените в Правилника случаи в срок от една година да са в размер на 504 хил. лв., а за периода над 1 година не могат да бъдат направени точни прогнози на предстоящите плащания. В резултат на анализа към 31.12.2018 г. задълженията към Компанията се покриват в рамките на един месец.

Бележки към финансовия отчет

3. Политика на ръководството по отношение на риска, продължение

3.3. Ликвиден риск, продължение

Остатъчни договорни плащаня на финансовите активи и пасиви по техните балансови стойности към 31 декември 2017г.

<i>В хиляди лева</i>	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Без договорен матуритет	Общо
Активи							
Парични средства	546	-	-	-	-	-	546
Ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	2	16	6	105	1 762	-	1 891
Акции, дялове и права	-	-	-	-	-	1 042	1 042
Чуждестранни ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	7	27	62	2 531	4 039	-	6 666
Чуждестранни корпоративни облигации	-	41	1	-	183	-	225
Чуждестранни акции, дялове и права	-	-	-	-	-	3 769	3 769
Деривативни активи, държани с цел управление на риска	16	-	-	-	-	-	16
Вземания	-	-	-	-	-	-	-
Общо	571	84	69	2 636	5 984	4 811	14 155
Пасиви							
Деривативни пасиви, държани с цел управление на риска	-	-	-	17	-	-	17
Задължения	6	-	-	-	-	-	6
Общо	6	-	-	17	-	-	23

3.4. Законов риск

„Законов риск“ – включва всички рискове за портфейла, свързани с промени в КСО и други нормативни актове, регулиращи инвестиционната дейност на Фонда. Подобни промени могат да доведат до загуба на пазарна стойност при привеждането на портфейла в регулация.

Ръководството наблюдава законовия риск чрез отчитане на вероятността за промени в нормативната база и разглеждане на алокацията на инвестициите спрямо тези ограничения.

В Държавен вестник бр. 92 от 2017 г. бе обнародван Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване. С него се въвеждат промени в регламентацията на допълнителното пенсионно осигуряване, в следните основни насоки:

- Развитие на системата на корпоративно управление на пенсионноосигурителните дружества, повишаване на изискванията към часовете на управителните и контролните органи;
- Усъвършенстване на изискванията към системите за управление на пенсионноосигурителните дружества;
- Развитие на функциите на банките-помощници;

Бележки към финансовия отчет

3.4. Законов риск, продължение

- Усъвършенстване на режима за инвестиране на средствата на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване;
- Съобразяване с изисквания на законодателството на Европейския съюз;
- Повишаване на изискванията към осигурителните посредници;
- Повишаване на прозрачността на допълнителното пенсионно осигуряване и на осведомеността на осигурените лица;
- Промени в регулаторните правомощия и усъвършенстване на производствата по издаване на разрешения и одобрения;
- Други.

Основната част от измененията, свързани с режима за инвестиране на средствата на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване влизат в сила на 18.11.2018г. В § 155, ал.1 от ЗИДКСО е предвиден 18-месечен срок от обнародването на закона в "Държавен вестник", в който пенсионноосигурителните дружества са длъжни да привеждат дейността си в съответствие със закона и актовете по прилагането на Кодекса, като съгласно § 155, ал.3 от ЗИДКСО е изрично уреден срок до 31 декември 2021 г., в който пенсионноосигурителните дружества са длъжни да привеждат в съответствие с предвидените изисквания към инвестиционната дейност активите, притежавани от управланията от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване, които към датата на влизането в сила на закона не отговарят на тези изисквания. Ръководството на Компанията е предприело необходимите действия за привеждане на дейността на Компанията и управланията от нея фондове в съответствие с изискванията на законодателството.

3.5. Политически риск

„Политически риск“ – произтича от появата на сътресения в политическото положение, водещи до влошаване на нормалното функциониране на държавните органи и институции. Той се изразява в предприемането от страна на официалните власти на мерки и инициативи, които могат да доведат до влошаване на пазарните и инвестиционни условия, при които Фондът осъществява своята дейност.

Ръководството наблюдава политическия риск чрез присъдения кредитен рейтинг на държавата-емитент, съответно на държавата по седалище на емитента/контрагента, както и наблюдение на политическата обстановка държавата-емитент, съответно на държавата по седалище на емитента/контрагента.

3.6. Риск от концентрация

„Риск от концентрация“ е рискът от загуби поради неправилна диверсификация на експозиции към един емитент, група свързани лица, към един и същ икономически отрасъл или географска област. Фондът следва съществуващите регулации, касаещи инвестиционната дейност на пенсионните фондове в България, и диверсифицира инвестиционния портфейл по всеки един от споменатите по горе компоненти.

Намерването на риска от концентрация се осъществява от Ръководството, чрез количествено определяне на експозицията към всеки емитент (група свързани лица) като процент от нетните активи.

Експозициите към финансови инструменти, плаващи за 5% от нетните активи на ДИФПС, са ДИК на Република България и Нарични средства в различните сметки в банки.

Таблиците по-долу представят концентрацията по географски регион на акции, дялове и права към 31 декември 2018 и 31 декември 2017:

Бележки към финансовия отчет

3.6. Риск от концентрация, продължение

<i>В хиляди лева</i>	Към 31 декември 2018				
	България	Европа	Япония	САЩ	Общо
Индексни фондове (ETF)	-	898	691	726	2 315
АДСИЦ	174	-	-	-	174
Акции	822	449	669	806	2 746
Дялове	7	-	-	-	7
Права	-	1	-	-	1
Общо акции, дялове и права	1 003	1 348	1 360	1 532	5 243

<i>В хиляди лева</i>	Към 31 декември 2017				
	България	Европа	Япония	САЩ	Общо
Индексни фондове (ETF)	-	1 127	519	277	1 923
АДСИЦ	108	-	-	-	108
Акции	927	399	635	812	2 773
Дялове	7	-	-	-	7
Права	-	-	-	-	-
Общо акции, дялове и права	1 042	1 526	1 154	1 089	4 811

4. Използване на счетоводни преценки и предположения

Оценки на финансовите инструменти

Фондът определя справедлива стойност, използвайки следната йерархия, която отразява значимостта на факторите използвани за определяне на справедлива стойност:

- Ниво 1 - входящите данни на ниво 1 са котированите (некоригирани) цени на инструменти на активните пазари за идентични финансови инструменти;
- Ниво 2 - входящите данни на ниво 2 са входящи данни за даден актив или пасив, различни от котированите цени, включени в ниво 1, които пряко или косвено са достъпни за наблюдение. Тази категория включва инструменти, оценявани използвайки котирани цени на подобни активи или пасиви на активни пазари; котирани цени на идентични или подобни активи или пасиви на пазари, които не се считат за активни; други техники за оценяване, където всички значими входящи данни са пряко или косвено достъпни за наблюдение, използвайки пазарни данни;

Бележки към финансовия отчет

4. Използване на счетоводни преценки и предположения, продължение

- Ниво 3 - входящите данни на ниво 3 са ненаблюдаеми входящи данни за даден актив или пасив. Тази категория включва всички инструменти, при които техниката за оценяване не включва наблюдаеми входящи данни и ненаблюдаемите входящи данни имат значителен ефект върху оценката на инструмента. Тази категория включва инструменти, които се оценяват на базата на котирани цени на подобни инструменти, където значителни ненаблюдаеми корекции или предположения се изискват за да отразят разликите между инструментите;

Техники за оценяване и значими ненаблюдаеми входящи данни

Следната таблица представя техниките за оценяване, използвани при оценяването на справедливите стойности на Ниво 3, както и използваните значими ненаблюдаеми входящи данни:

Вид на финансов инструмент	Справедлива стойност на 31.12.2018	Техника за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Акции	53	Метод на дисконтираните парични потоци	Дисконтов процент, коригиран за риска над безрисковия лихвен процент и очаквания темп на растеж	Увеличение над безрисковия лихвен процент ще доведе до по-ниска справедлива стойност; Увеличаване на очаквания растеж ще доведе до по-висока стойност.
Акции	5	Метод на нетната балансова стойност на акциите	НСА не е пазарна оценка на акциите	Чувствителна разлика м/у оценката на акциите и пазарните стойности на оценяваните активи.
Акции	47	Метод на съотношителни цено-печалби на дружества аналози	Приемането, че стойността на оценяваното дружество е зависима от оценяваната група на дружества аналози	по-високи оценки на оценяваната група от дружества аналози ще доведе до по-висока справедлива стойност за оценяваното дружество.

Справедливи стойности от Ниво 3

Равнище на справедливите стойности от Ниво 3

Следната таблица представя равнище на движението от началното saldo до крайното saldo на справедливите стойности от Ниво 3.

Включва данни	Дългови цени книжа, д-ни за групване
Saldo на 1 януари 2018	-
Целесъби, включени в отчета за промени в нетните активи на разпореждане на осигурителите лица	2
Покупки	(2)
Продадени и падежирани	(43)
Изходящи трансфери от Ниво 3	
Входящи трансфери към Ниво 3	148
Saldo на 31 декември 2018	105

Бележки към финансовия отчет

4. Използване на счетоводни преценки и предположения, продължение

Таблиците по-долу показват балансовите и сравнителните стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, включително нивата им в йерархията на сравнителните стойности. Не е включена информацията за сравнителните стойности, на финансови активи, разположени по отделни стойности, ако балансовата стойност е разумно приближение на сравнителната стойност:

В ход е	Балансова стойност		Сравнителна стойност				
	По справедли ва стойност през печалба или загуба	Бал. или загуба	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Финансови активи, осигурявани по справедлива стойност							
Активи, дългове и други	6	1 003	1 003	817	81	105	1 003
Чуждестранни акции, дългове и права	6	4 240	4 240	4 240	-	-	4 240
Центри вложка, владения или гарантирани от държавата	6	1 729	1 729	1 729	-	-	1 729
Чуждестранни ценни вложка, владения или гаранирани от държавата	6	5 846	5 846	5 846	-	-	5 846
Корпоративни облигации	6	44	44	-	44	-	44
Чуждестранни корпоративни облигации	6	181	181	181	-	-	181
Деривативни активи, свързани с цел управление на риска	6.1	3	3	-	3	-	3
		13 046	13 046	12 813	128	105	13 046
Финансови пасиви, оценявани по справедлива стойност							
Деривативни пасиви, свързани с цел управление на риска	6.1	17	17	-	17	-	17
		17	17	-	17	-	17

Управлението на компанията счита, че балансовата стойност на вложения, банкови депозити, парични средства и еквиваленти, както и задължения с приблизително равна на справедливата им стойност поради техния краткосрочен характер.

Балсови към финансовия отчет

4. Използване на счетоводни прецедни и предположения, продължение

Вкл. №№	Балансова стойност				Справедлива стойност			
	По	справедли		Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
	на	на	стойност					
	през	Други						
	печалба	Земни и	финанс					
	или загуба	вземания	пасиви					
	Бел.			Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност								
Акции, дялове и права	6	1 042	-	1 042	1 042	-	-	1 042
Чуждестранни акции, дялове и права	6	3 769	-	3 769	3 769	-	-	3 769
Целни книжа, дялове или гарантирани от държавата	6	1 891	-	1 891	1 891	-	-	1 891
Чуждестранни ценни книжа, дялове или гарантирани от държавата	6	6 666	-	6 666	6 666	-	-	6 666
Чуждестранни корпоративни облигации	6	225	-	225	225	-	-	225
Деривативни активи, държани с цел управление на риска	6.1	16	-	16	-	16	-	16
		13 609	-	13 609	13 593	16	-	13 609
Финансови пасиви, оценявани по справедлива стойност								
Деривативни пасиви, държани с цел управление на риска	6.1	6	-	6	-	6	-	6
		6	-	6	-	6	-	6

Бележки към финансовия отчет

5. Парични средства и парични еквиваленти

В хиляди лева	2018	2017
Парични средства по разплащателни сметки в банки:	1 462	546
	<u>1 462</u>	<u>546</u>

Цялостните към 31.12.2018 г. парични средства по текущи сметки на дружеството са основно в банки с добра репутация и стабилна ликвидност, и кредитен рейтинг по Fitch BBB+.

6. Инвестиции по справедлива стойност в печалбата или загубата

В хиляди лева	2018	2017
<i>Финансови инструменти, отчетени по справедлива стойност в печалбата или загубата:</i>		
Акции, дялове и права	1 003	1 042
Ценни книжа издадени или гарантирани от държавата	1 729	1 891
Корпоративни облигации	44	
Чуждестранни акции, права и дялове	4 240	3 769
Чуждестранни корпоративни облигации	181	225
Чуждестранни ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	5 846	6 666
	<u>13 043</u>	<u>13 593</u>

6.1. Деривативни финансови инструменти

Към 31 декември 2018г. Фондът има отворени сделки деривативни финансови инструменти, които включват валутен форуърд за продажба на щатски долари, валутен форуърд за продажба на японски йени и лихвен суап. Целта е намаляване на риска от промяна на валутния курс и промените в лихвените проценти, свързан с управлението на притежаваните от Фонда финансови активи. Сделките с деривативни финансови инструменти не отговарят на изискванията за отчитане на хеджиране и са отчетени по справедлива стойност в печалбата. Сделките са краткосрочни и имат следните параметри:

31 декември 2018	Валута	Идеж	Номинирана стойност в оригинална валута
Валутен форуърд	Щатски долар	22.01.2019г.	800 000.00
Валутен форуърд	Японски йени	22.01.2019г.	55 000 000.00
Лихвен суап	Евро	26.06.2019г.	85 500.00

Реализираните през 2018 г. печалби от деривативни финансови инструменти, отчетени по справедлива стойност, са в размер на 180 хил. лв. Съответно реализираните загуби от оценка на хеджирани активи са в размер на 181 хил. лв. за 2018 г.

Към 31 декември 2017г. Фондът има отворени сделки деривативни финансови инструменти, които включват валутен форуърд за продажба на щатски долари, валутен форуърд за продажба на японски йени и лихвен суап. Целта е намаляване на риска от промяна на валутния курс и промените в лихвените проценти, свързан с управлението на притежаваните от Фонда финансови активи. Сделките с деривативни финансови инструменти не отговарят на изискванията за отчитане на хеджиране и са отчетени по справедлива стойност в печалбата. Сделките са краткосрочни и имат следните параметри:

Бележки към финансовия отчет

6. Инвестиции, продължение

6.1. Деривативни финансови инструменти, продължение

31 декември 2017	Валута	Падеж	Номинална стойност в оригинална валута
Валутен форуърд	Швейски долар	29.01.2018г.	990 000.00
Валутен форуърд	Японска йена	29.01.2018г.	43 700 000.00
Лихвен суап	Евро	26.05.2019г.	85 500.00

Реализираните през 2017 г. печалби от деривативни финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност, са в размер на 202 млн. лв. Съответно реализираните загуби от оценка на хеджирани активи са в размер на 200 млн. лв. за 2017 г.

6.1.1. Деривативни активи, държани с цел управление на риска

В милион лева	2018	2017
- валутни деривативни финансови инструменти	3	16
	<u>3</u>	<u>16</u>

6.1.2. Деривативни пасиви, държани с цел управление на риска

В милион лева	2018	2017
- деривативни финансови инструменти	17	6
	<u>17</u>	<u>6</u>

7. Вземания

Към датата на съставяне на финансовия отчет са налице следелити, които са регистрирани просрочие по дължими лихви и/или главници, водещи до предсрочна изискуемост на емисията.

Таблицата предоставя информация за начислените обезценки към края на отчетния период – данни за емисия, процент за извършената обезценка и стойност.

31 декември 2018

В милион лева	ISIN	Вземане преди обезценка към 31 декември 2018	Начислена обезценка през 2018г.	Общо Обезценка към 31 декември 2018	Общо Нетно Вземане към 31 декември 2018	% Обезценка
Емитент						
Northern Lights Bulgaria	XS0834163601	127	-	127	-	100.00%

Бележки към финансовия отчет

8. Задължения

Краткосрочните задължения включват задължения за такси към Компанията, които се уреждат ежемесечно между фонда и Компанията.

<i>В хиляди лева</i>	2018	2017
Задължения към ПОК „АСК – Родина“ АД		
- вълнителна такса	-	1
- за такси от осигурителни вноски	6	5
- за инвестиционна такса	-	6
	<u>6</u>	<u>12</u>

9. Начислени такси и удържки за пенсионноосигурителното дружество

<i>В хиляди лева</i>	2018	2017
Такси и удържки		
Такса от осигурителни вноски	65	62
Вълнителна такса	6	6
Инвестиционна такса	-	125
	<u>71</u>	<u>193</u>

10. Изплатени средства на осигурени лица

<i>В хиляди лева</i>	2018	2017
Еднократно или разсрочено изплатени средства към осигурени лица, придобили право на пенсия	341	265
Пенсии	8	8
Изплатени средства от осигурени лица	7	11
Изплатени средства на наследници на осигурени лица и пенсионери	14	15
	<u>370</u>	<u>299</u>

11. Оповестяване на свързани лица

За ДПФПС „АСК – Родина“ свързани лица са ПОК „АСК – Родина“ АД, „Банка АСК“ ЕАД като нейн основен акционер, ОТИ Банк като едноличен собственик на капитала на „Банка АСК“ ЕАД, както и всички дружества, които са част от финансовата група на „Банка АСК“ ЕАД и ОТИ Банк.

Сделките с ПОК „АСК – Родина“ АД се състоят от такси и удържки, регламентирани съгласно КСО и Правилника за дейността на Фонда, като те са разследани по – подробно в бележка 9, а задълженията на Фонда към Компанията са оповестени в бележка 8. Задълженията на Фонда към Компанията се уреждат в кратки срокове в зависимост от периодите на възникването им.

През 2018 г., resp. 2017 г., ДПФПС „АСК – Родина“ не е осъществявал сделки със свързани лица извън таксите, оповестени по горе.

12. Данъчно облагане

Приходите на Фонда не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане. Приходите от инвестиране на активите на фонда, разпределени по индивидуалните партии на осигурените лица, не се облагат с данък по силата на Закона данъци върху доходите на физическите лица. Услугите по допълнителното доброволно пенсионно осигуряване не се облагат по реда на Закона за данък върху добавящата стойност.

13. Събития след датата на отчета

Нема събития след датата на отчетния период, изискващи корекции или оповестяване във финансовия отчет на ДПФПС „АСК-Родина“.